

CONSERVERING VAN NUDIBRANCHIA (ZEENAAKTSLAKKEN).

S. DE GRAVE

Deze diergroep verbaast steeds weer de bezoeker van de natuurlijke en kunstmatige rotskusten van de Boulonnais, Normandië, Bretagne of de Oosterschelde met hun bonte kleurenpracht en vormenrijkdom. Het grote nadeel van deze groep is dat er na conservering detorsies en kleurverlies optreden. In dit artikel zou ik mijn bevindingen betreffende dit probleem willen mededelen.

Plaats van de naaktslakken in de systematiek :

Phylum - Mollusca
Classis - Gastropoda
Subclassis - Opisthobranchia
Ordo - Nudibranchia

In de literatuur vindt men een aantal bewaringsmethoden die in het navolgende schema worden samengevat :

Swennen (1957)

Verdoving : bijdruppelen van verzadigde $MgSO_4$ oplossing.
Conservering : 65% alcohol of 4% formol.

Thompson (1976)

Verdoving : 7% waterige oplossing van $MgCl_2$ gemengd met evenveel delen zeewater.
Conservering : 10% formol (indien gewenst later overgebracht naar 70% alcohol.

Lincoln (1979)

Na relaxatie wordt het dier in een kleine hoeveelheid zeewater in een ijskast geplaatst tot het water koud is, waarna het in een diepvriezer wordt geplaatst tot het bevroren is. Het overtollige ijs wordt dan weggekapt en de rest geplaatst in 40% formol ter fixatie.

Vanwalllegghem (1983)

Conservering met een mengsel van 1/3 isopropanol, 1/3 glycerine en 1/3 gedistilleerd water (aangeraden voor keverslakken).

Picton (1986)

Verdoving : in een 50/50 mengsel van zeewater en 7% $MgCl_2$ oplossing laten staan voor 2-8 uren tot het dier niet langer reageert bij aanraking.

Fixering : 24 uur in 10% formol, gevolgd door 24 uur wassen in leidingwater.

Conservering : in 70% alcohol.

Tijdens een vakantie te Estartit (Middellandse Zee, Noord Spanje) werden al deze methoden uitgetoetst op de volgende soorten :

- *Cratena peregrina* (Gmelin, 1791) (syn. *Hervia costai*)
- *Flabellina affinis* (Gmelin, 1791)
- *Cuthona caerulea* (Montagu, 1804)

Deze vrij fragiele soorten verloren tamelijk vlug hun kleur op 5% formol, 10% formol, 65% alcohol en 70% alcohol. Op het 1/3 mengsel (Vanwallegheem, 1983) bleven ze hun kleur behouden, alhoewel deze ook verbleken na enige maanden. Bij het verdoven bleek de door Picton (1986) voorgestelde methode de beste, de verdovingstijd is echter zeer afhankelijk van de soort en overschrijdt soms de aangegeven duur, dit is zeker het geval met de grotere soor van de *Doridacea*.

Sindsdien wordt de volgende methode door mij gebruikt, deze raad ik dan ook iedereen aan :

- verdoving en fixering volgens Picton (1986)
- conservering met 1/3 mengsel (Vanwallegheem, 1983)
- aangevuld met kleurenfoto's en/of uitgebreide nota's.

Hoe goed de conservering ook is, kleuren bij naaktslakken verdwijnen na een zekere tijd toch. Echter, enkele robuuste vormen (*Onchidoris billamelata*, *Archidoris pseudoargus*, ...) behouden hun kleur vrij goed, zelfs op 10% formol. De benodigde chemische stoffen zijn verkrijgbaar bij de apotheker. Denk er wel aan de zure werking van formol te neutraliseren door het toevoegen van een beetje boraxpoeder en bij het zelf maken van de verdunning (5-10% formol) de in de handel verkrijgbare 40%-oplossing te beschouwen als 100%.

Mag ik hier dan ook iedereen oproepen om alle gegevens (specimen, foto's, waarnemingen, ...) betreffende de Europese naaktslakken door te sturen naar onderstaand adres.

Literatuur.

- Lincoln, R., 1979. Invertebrate animals, collection and preservation.- British Museum (N.H.), London, 150 pp.
- Picton, B., 1986. Methods of studying Nudibranchs.- Marine Recording, 1 : 40-43.
- Schmekel, L. & A. Portmann, 1982. Opisthobranchia des Mittelmeeres.- Springer-Verlag, Berlin, 409 pp.
- Swennen, C., 1957. Zeenaaktslakken.- S.W.G.-tabel, 17 : 1-15.
- Thompson, T.E. & G.H. Brown, 1976. British Opisthobranch Molluscs.- Synopsis of the British Fauna (N.S.), London, 203 pp.
- Vanwalleghem, R., 1983. Een betere bewaarmethode voor keverslakken.- De Strandvlo 3 (3) : 59-61.

Potaardestraat, 16
2690 Temse

Alle afbeeldingen naar Riedl, 1983.

